

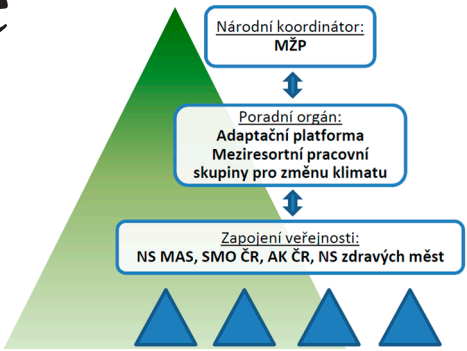
Národní akční plán adaptace na změnu klimatu

– doháníme vyspělé evropské země

Vladimír Dolejský

Mezi lidskými výtvary zdá se umělecké dílo přímo pravzorem záměrné tvorby, říká ve své klasické studii Jan Mukařovský. Ačkoli sám zmiňuje pouze rozdíl mezi tvorbou uměleckou a praktickou, vyvstává zde možnost srovnání záměrného tvoření

člověka a přírody. Pro mnohé se zdá jasné, že člověk dokáže tvořit a řídit vše nejlépe. O tom, že se však tvorba člověka dostává s přírodou do stále vážnějšího konfliktu, se lze zejména v posledním desetiletí přesvědčit čím dál častěji.

Krajina na Kyjovsku si přes intenzivní využívání uchovala cenné přírodní prvky. Foto archiv AOPK ČR

Krajina pod tlakem

Od roku 1948 byly rozorány tisíce hektarů mezí, remízků, louček a polních cest, byla odvodněna většina mokřadů, byla zmeliorována více než čtvrtina rozlohy polí, bylo napříměno a znásilněno do umělých koryt tisíce kilometrů řek, jejichž přirozený tok byl zkrácen o třetinu. I po roce 1989 krize české krajiny přetrvává, naopak se, zvláště v krajině zemědělské, spíše prohlubuje. Neklesá aplikace herbicidů a pesticidů, roste zhutnění půdy a klesá její schopnost zadržovat vodu. Krizi české krajiny nezpůsobila klimatická změna, svou činností ji způsobil člověk, naše společnost. A neutěšený stav krajiny dnes dopady klimatické změny jenom prohlubuje. Zodpovědněji se chovající státy (např. SRN) již téměř desetiletí naplňují strategie, které na klimatické změny reagují. Česká republika byla do této doby spíše příkladem země, kde se dlouhá léta dařilo plytkou politickou demagogií bagatelizovat negativní vliv člověka při dnes již nesporně probíhající klimatické změně.

Národní akční plán přináší změnu v přístupu

Tolik potřebnou změnu v přístupu státu by nyní měl přinést počátek roku 2017. Vláda České republiky totiž dne 16. ledna 2017 schválila Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (dále jen akční plán). Ten je implementačním dokumentem ke Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (dále jen adaptační strategie), která byla schválena usnesením vlády č. 861 ze dne 26. října 2015. Tato adaptační strategie nejprve identifikovala prioritní oblasti hospodářství, veřejné správy a životního prostředí ve vztahu k předpokládaným dopadům změny klimatu, určila prioritní oblasti a definovala vhodná adaptační opatření v návaznosti na předpokládané projevy změny klimatu. Zajištění přípravy návrhu akčního plánu k naplnění strategie bylo uloženo ministroví životního prostředí ve spolupráci s ostatními členy vlády a s termínem předložení vládě do konce roku 2016.

Hlavní cíle, vazby a priority akčního plánu

Hlavním cílem akčního plánu je v souladu s adaptační strategií a Evropskou adaptační strategií **zvýšit připravenost ČR na změnu klimatu** – tedy **zmírnit dopady změny klimatu** přizpůsobením se této změně v co největší míře, **zachovat dobré životní podmínky** a **uchovat a případně vylepšit hospodářský potenciál** pro příští generace. Akční plán rozpracovává opatření uvedená v adaptační strategii do konkrétních úkolů, kterým přiřazuje

garanty, termíny plnění, relevanci opatření k jednotlivým projevům změny klimatu, příslušnost k jednotlivým sektorům a zdroje financování.

Akční plán také identifikuje vazby na opatření a úkoly již obsažené a plněné v rámci jiných schválených sektorových strategií. S ohledem na riziko realizace individuálních sektorových opatření bez vzájemného provázání a bez posouzení jejich vlivu na ostatní sektory bylo nezbytné uchopit zpracování akčního plánu koordinovaně napříč sektory. Všechny resorty proto byly osloveny k zapojení se do pracovních skupin již koncem listopadu 2015. Schválený akční plán je tedy výsledkem meziresortní spolupráce více než 140 odborníků z veřejné, soukromé i akademické sféry, kteří pracovali v tematických skupinách členěných dle hlavních projevů změny klimatu (dlouhodobé sucho, povodně a příválové deště, zvyšování teplot, extrémní meteorologické jevy a přírodní požáry) a také „průřezových“ pracovních skupin, jež řešily ekonomické nástroje či problematiku monitoringu a hodnocení. Uskutečnila se i řada bilaterálních jednání s jednotlivými ministerstvy. V lednu 2016 byla v rámci Meziresortní pracovní skupiny pro ochranu klimatu ustavena „adaptační platforma“, jejímž cílem je odborná podpora MŽP při koordinaci adaptace na změnu klimatu na národní úrovni, a to včetně přípravy akčního plánu.

Po formulování všech opatření adaptační strategie k nim byly přiřazeny jejich priority. S ohledem na opakování se některých opatření ve více sektorech a jejich rozdílnou podrobnost byla provedena jejich agregace a byly stanoveny souborné specifické cíle, věnované mimo jiné i školství, směřování vědy, výzkumu a inovací. Následně byly formulovány konkrétní úkoly pro naplnění adaptačních opatření, přičemž právě tato činnost představovala hlavní náplň práce odborných pracovních skupin.

Výsledný akční plán obsahuje cca padesát prioritních adaptačních opatření, ke kterým náleží více než 150 úkolů, na něž by měla být zaměřena největší pozornost. Naplnění těchto hlavních úkolů je z hlediska adaptace na změnu klimatu v ČR klíčové. Vedle nejrůznějších technicko–hospodářských opatření jsou mezi nimi významná rovněž opatření věnovaná vzdělávání, výchově a osvětě. Vedle hlavních opatření bylo stanoveno i dalších téměř 70 opatření podpůrných, která je rovněž žádoucí naplňovat.

Počet konkrétních opatření a úkolů se může zdát vysoký, to je ovšem dáno již zmíněným meziresortním přesahem dopadů změny klimatu, a také

skutečností, že valná většina opatření (více než 80 %) je v určitých vazbách obsažena i v jiných strategických materiálech celostátního významu. Tyto vazby jsou v přijatém akčním plánu rovněž identifikovány, což napomůže realizaci i sledování plnění příslušných úkolů.

Odpovědnost všech sektorů a resortů, zapojení veřejnosti

Předpokladem pro plnění akčního plánu je společná odpovědnost za jeho naplňování přijatá napříč všemi sektory a resorty a také participativní zapojení veřejné správy, samospráv a organizací poskytujících veřejné služby na všech úrovních – tedy včetně úrovně místní a regionální. MŽP jako odpovědný koordinační orgán v souladu s adaptační strategií nyní nastavuje systém řízení, monitorování a komunikace mezi resorty, kraji, jednotlivými obcemi i veřejností. Akční plán v tomto směru blíže specifikuje komunikační strategii a zapojení veřejnosti prostřednictvím již zavedených struktur Národní sítě Místních akčních skupin, Svazu měst a obcí ČR, Asociace krajů ČR a Národní sítě zdravých měst. Aktuálně je tato spolupráce již nastavena v rámci adaptační platformy – Meziresortní pracovní skupiny pro změnu klimatu.

Související náklady

Ve spolupráci se všemi dotčenými resorty byly vyčísleny odhadované náklady, ze kterých vyplývá, že značná část opatření bude splněna v rámci stávajících personálních kapacit a alokovaných zdrojů ze státního rozpočtu, popř. z evropských prostředků. Kromě těchto opatření, která nepředpokládají navýšení rozpočtových prostředků ani dopady na státní rozpočet, byla vyhodnocena i další opatření, při jejichž implementaci lze očekávat nutnost navýšení současných rozpočtů. Bylo kvantifikováno, že do roku 2020 vyžaduje plnění úkolů ze skupiny zásadních opatření cca 834 mil. Kč, plnění úkolů ze skupiny doplňkových opatření cca 415 mil. Kč a např. plnění skupiny úkolů specifického cíle 34 Výchova, vzdělávání, osvěta s ohledem na změnu klimatu předpokládá do roku 2020 nad rámec současně alokovaných prostředků z národních zdrojů dalších cca 54 mil. Kč. V této souvislosti je třeba uvést, že vynaložené prostředky se vrátí tím, že násobně sníží náklady na řešení negativních dopadů klimatické změny.

Podrobné informace včetně úplného znění Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu naleznete na:
http://www.mzp.cz/cz/adaptace_na_zmenu_klimatu